

Dezinformācijas un sazvārestību radītie riski demokrātijai: Latvijas pieredzes pārlūkošana (Izp-2019/1-0278)

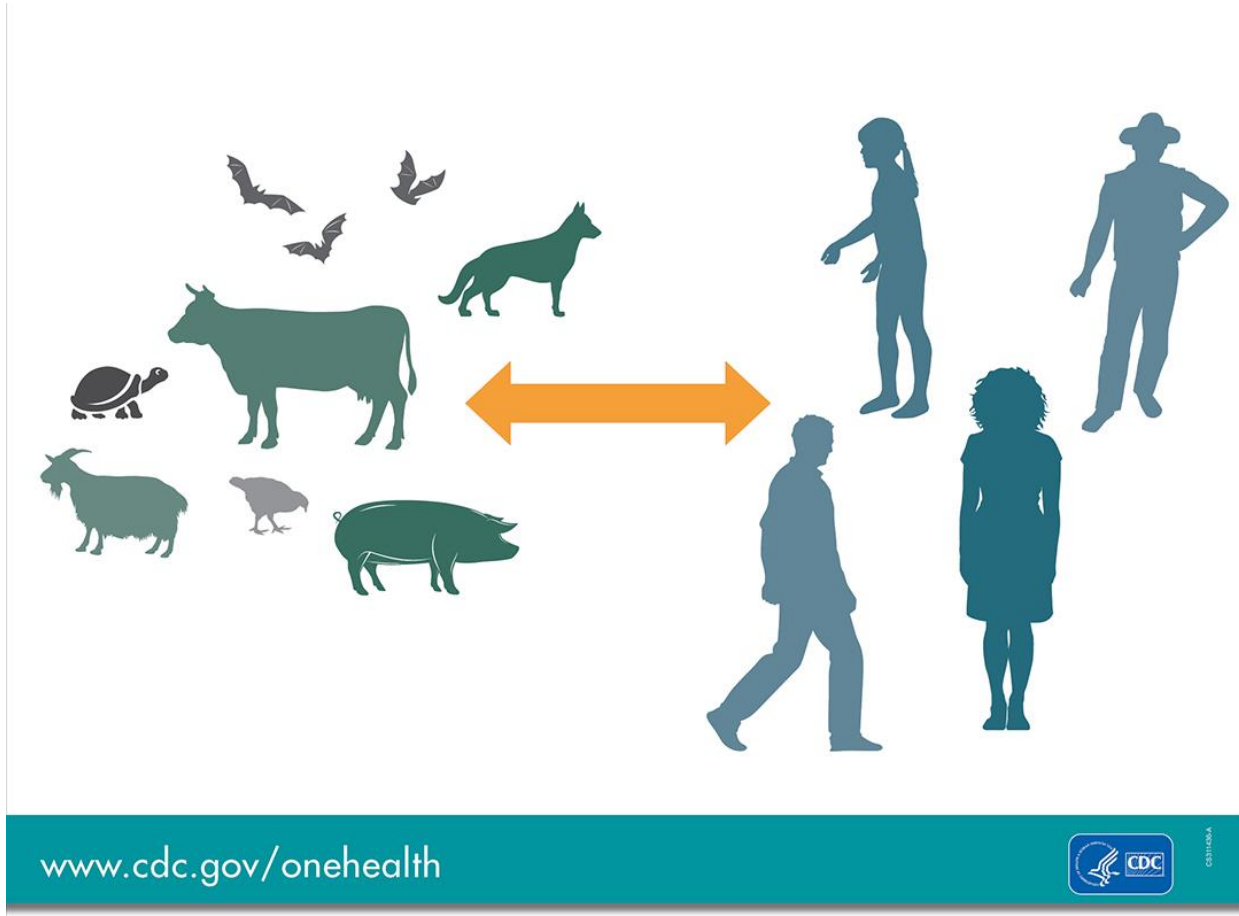
Pilotpētījums par personīgajiem uzskatiem par Covid-19 vīrusa infekciju un vakcīnām pret to veterinārmedicīnas profesionāļu un studentu vidū

Ilze Matīse-Van Houtana, Dr. Med. Vet., Mag. Med. Vet.

Lilija Romanova, vieslektore, LLU Veterinārmedicīnas fakultāte

Viena pasaule – viena veselība // One World – One Health

Hipotēzes

1. Veterinārmedicīnas profesionāļu vidū sazvērestības teorijas nav izplatītas

2. Veterinārārsti ir sabiedrības daļa, kas atbalsta vakcināciju pret Covid-19, jo saprot šīs infekcijas radītos riskus sabiedrībai kopumā

Pilotpētījuma dizains

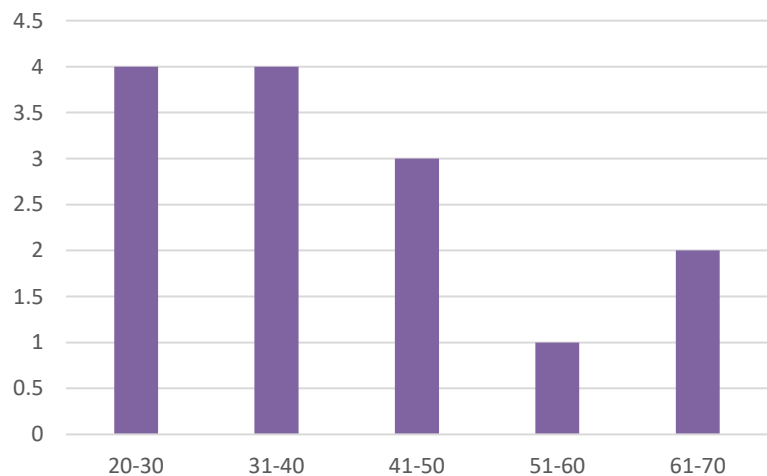
- Strukturēta intervija (7 jautājumi; 10 min)
- Aicinājums pieteikties brīvprātīgi intervijām zoom platformā (anonīmas)
- Izsūtīti visiem LV veterinārārstiem (LVB, VMF)
- Intervētājs – sociologs ar psihologa izglītību – sazinājās ar tiem, kas pieteicās (n=14; marta sākums)

Intervijas jautājumi

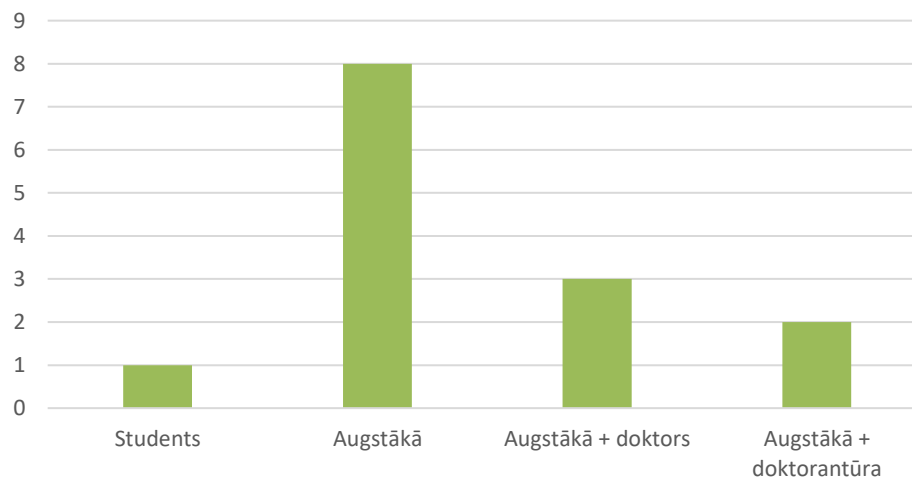
1. Kā, Jūsaprāt, izcēlās Covid-19?
2. Vai, jūsaprāt, ir lietderīga dzīvnieku vakcinācija? Kādēļ jā vai kādēļ nē?
3. Vai, jūsaprāt, ir lietderīga cilvēku vakcinēšana pret Covid-19? Kādēļ jā vai kādēļ nē?
4. Vai, jūsaprāt, Covid-19 infekcija ir bīstama jums personīgi? Kādēļ jā vai kādēļ nē?
5. Vai, jūsaprāt, Covid-19 infekcija ir bīstama sabiedrībai? Kādēļ jā vai kādēļ nē?
6. Vai esat slimojis ar Covid-19? Kad un cik, jūsaprāt, smagi?
7. Vai esat vakcinējies pret Covid-19? Kad?

Aptaujas dalībnieku profils (n=14)

Vecums

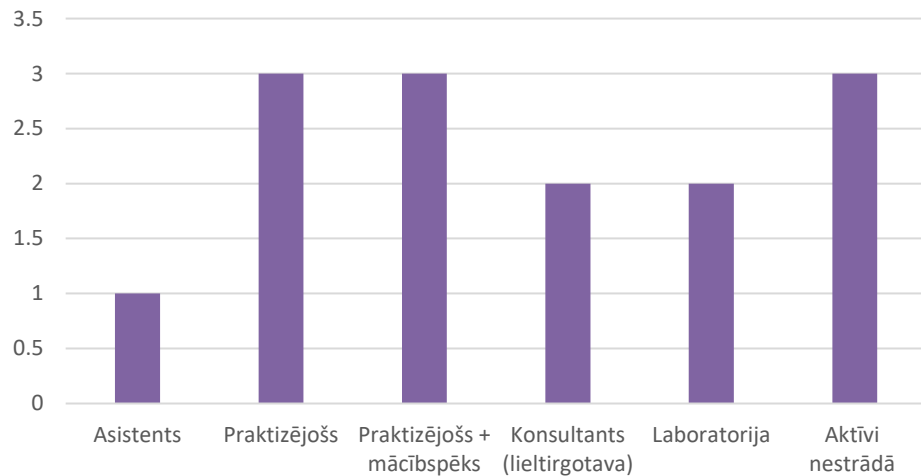

Izglītība

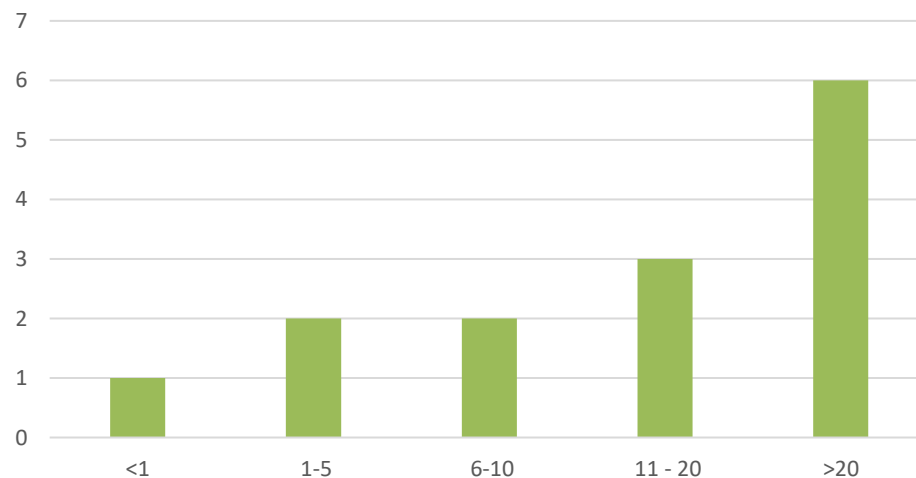

Aptaujas dalībnieku profīls (n=14)

Amats

Stāžs veterinārmedicinā

Covid-19 izcelsme

- Vīruss (mutācija, sugu pārnese) 12
- Netīšām izkļuvis no laboratorijas 1
- «Cilvēks savu roku pielicis» 3
- Nav viedoklis, bet ir minējumi 1

Daži citāti no «alternatīvo teoriju» piekritējiempar Covid-19 izcelsmi

- Nu, manuprāt...es domāju, ka cilvēks savu roku ir pielicis, tādēļ, ka izcelsmes vieta... Tādēļ, ka tas bija ļoti sen zināms, ka tādi pētījumi notiek. Varbūt viņiem nebija tāds mērķis, kā tas tagad izvērtās, varbūt pavisam...fakts ir viens, ka tas viss sākās, kad sākās lielie kašķi par vakcīnām...mūsdienās var atrast daudz ko, visam, ko raksta ticēt nevar.
- Nu, ja, tas jau ir tāds jautājums, ka var tikai minēt. Es neizslēdzu, kas tas ir arī mākslīgi veidots. Es to neapgalvoju, bet arī neizslēdzu. Nu, ja dabīgi, tad tur jau daudzreiz ir klāstīts, ka no sugas uz sugu, ka pārvar sugu barjeras. Bet šinī gadījumā es tiešām neizslēdzu, ka viss tas pasākums bija mākslīgi.
- Nu, es domāju...tas varbūt nebūs populāri, bet es neticu, ka tas ir no vienas pelītes, ko apēda ķīnietis un aizveda pa visu pasauli. Es domāju, ka tas ir kaut kāds speciāli organizēts pasākums cilvēkiem, kuriem izdevīgi pārdot maskas, cimodus, vakcīnas un tml. Es neticu tam, ka tik spēcīgs potenciāls tam vīrusam no vienas pelītes pa visu pasauli.

Attieksme pret vakcinācijām

Dzīvnieku vakcinācija ir lietderīga	Cilvēku vakcinācija pret Covid-19 ir lietderīga		
	Jā	Drīzāk jā	Nē
Noteikti jā	9	2	1
Drīzāk jā	0	1	1

Attieksme pret Covid-19 infekciju

Covid-19 infekcija ir bīstama man	Covid-19 infekcija ir bīstama sabiedrībai		
	Jā	Drīzāk jā	Nē
Jā	6	1	0
Drīzāk jā	3	1	0
Drīzāk nē	0	1	1
Nē	0	0	1

Daži citāti no «alternatīvo teoriju» piekritējiem ...vai Covid-19 infekcija ir bīstama sabiedrībai?

- Es domāju, ka nē. Drīzāk būtu papētījuši, kāpēc ir cilvēki, kas neslimo un kāpēc citi saslimst. Tātad ir kaut kādi faktori, to būtu labāk papētījuši.
- Gripa, līdzīga gripai. Domāju, ka nav bīstama. Ir bīstama tāpēc, cik daudz cilvēku palika bez darba, cik depresijas, arī pusaudžu vidū. Depresijas un visas citas slimības vairāk aktualizējas. Es esmu pret visu to, ka to visu dzīvi padarīja....kas ar ekonomiku tagad notiek. Nu, traki.

Personīgā pieredze

Pret Covid-19 esmu vakcinējies	Ar Covid-19 esmu izslimojis	
	Jā	Nē
Jā, pēc paša vēlēšanās	5	6
Jā, pēc obligātas prasības darbā	2	0
Nē	1	0

Daži citāti no «alternatīvo teoriju» piekritējiempar Covid-19 vakcināciju un imunitāti

- Es kā mācībspēks, kas arī darbojas zinātnē, es neticu nekam, ko es nepārbaudu, par ko es neesmu pārliecināta. Manuprāt, tas viss, kas te tagad notika, tā bija politika un nevis cīņa pret infekciju. Tagad, kad mēs saņemam šīs potes, ko mēs redzam pēdējos mēnešos. Vairāk slimo vakcinētie, mums ir sačammāta imunitāte. Arī pierādījumu man nav, tie ir vienkārši loģiski secinājumi. Kas nav populāri, pasarg dievs. Ja Tu kādam teiksi, tu uzreiz būsi Putina piekritējs, muļķis, neizglītots un tml. Tā mūs visus apsaukā valdība. Tā ir politika.
- Ar tām vakcinācijām ir jābūt uzmanīgiem. Lai novērstu lielāku nelaimi, tas droši vien ir jādara, bet mums zinātnei droši vien jāpievēršas tam, ka ilgtermiņā tomēr ir iespējamās sekas ar imūnsistēmas traucēšanu. Esmu dzirdējusi, ka tā varētu būt. Ja it sevišķi tagad tur nāk trešā, ceturtā deva, imūnsistēma var pārkarst. Bet tas, ko es tagad saku, tas ir tāds pārdomu līmenis, man nav tiešu zinātnisku pamatojumu.

Secinājumi (1)

- Veterinārārsti nav īpaši atšķirīgi no pārējās sabiedrības: 80% no aptaujātajiem brīvprātīgi piekrita vakcinēties
- Sazvērestības teorijas izplatītas arī starp labi izglītotiem veterinārārstiem (pat ar Dr. grādu!)
- Tieša korelācija starp piekrišanu sazvērestības teorijām un negatīvu vai piesardzīgu attieksmi pret Covid-19 vakcināciju
- Nav tieša korelācija starp atbalstu dzīvnieku vakcinācijām un atbalstu vakcinācijām pret Covid-19

Secinājumi (2)

- Vienīgais cilvēks, kas nebija vakcinējies, bija seniors ar Dr. grādu un ilgstošu pieredzi kā mācībspēkam un valsts pārvaldes darbiniekam
- Veterinārārstu vidū, kas labprātīgi bija vakcinējušies, saslimstība bija 50%
- Personīgā pieredze ar saslimšanu ar Covid-19 nemaina uzskatus vienā vai otrā virzienā

Atziņas

- Piespiedu vakcinācija rada lielāku pretestību, nekā labumu
- Nevajadzētu stigmatizēt un marginalizēt cilvēkus, kas ir pret vakcināciju
- Gripa kā arguments abām pusēm!
- Covid-19 pandēmija un vakcīnas ir ļoti mainīgas «vērtības», bet vakcīnu daudzveidīgums ātri aizmirstas!

Hipotēzes

1. Veterinārmedicīnas profesionāļu vidū sazvērestības teorijas nav izplatītas

2. Veterinārārsti ir sabiedrības daļa, kas atbalsta vakcināciju pret Covid-19, jo saprot šīs infekcijas radītos riskus sabiedrībai kopumā

